Muskogi

El **muskogi** (***Mvskoke*** en muskogi), també conegut com a **Creek**,[3] **Seminola**, **Creek-Seminola**, **Maskókî** [4] o **muskogee**, és una de les llengües muskogi parlada pel poble muscogi (creek) i seminola, principalment als estats d'Oklahoma i Florida.

Històricament la llengua ha estat parlada pels diversos grups constitutius dels Muscogee o *maskoki* en el que ara són a Alabama i Geòrgia. Es relaciona, però no són mútuament intel·ligibles amb l'altre idioma principal de la confederació Muscogee, hitchiti/mikasuki parlat pels emparentats Miccosukee (Mikasuki), així com altres idiomes muskogi.

Els muskogi primer van portar els llengües muskogi i mikasuki a Florida a principis del segle XVIII en el qual es va arribar a ser conegut com a seminola. Al segle XIX, però, el govern dels Estats Units va obligar a la majoria de muskogis i seminoles a reubicar-se a l'oest del riu Mississippi, i molts foren traslladats per força al Territori Indi.

Actualment la llengua és parlada per unes 5.000 persones, la majoria dels quals viuen a Oklahoma i són membres de la Nació Muscogee (Creek) i de la Nació Seminola d'Oklahoma.[2] Uns 200 parlants són seminoles de Florida. L'ús de la llengua pels seminola ha constituït dialectes diferents.[5]

Muskogi	
Mvskoke	
Tipus	llengua, llengua viva i llengua definitivament amenaçada
Parlants	
6.860 (2000)[1] 5.064 (2010)[2] principalment a Oklahoma, Florida	
Parlants nadius	4.300
Parlat a	Estats Units
Autòcton de	Florida i Oklahoma
Classificació lingüística	
llengua humana llengües ameríndies llengües muskogi	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet llatí i Muscogee alphabet (en)
Nivell de vulnerabilitat	3 en perill
Codis	
ISO 639-2	mus
ISO 639-3	mus (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=mus)
SIL	mus
Glottolog	cree1270 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/cree1270)
Ethnologue.com	mus (http://www.ethnologue.com/language/mus)
UNESCO	900 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-900.html)
IETF	mus
Endangeredlanguages.com	2007 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/2007)

Contingut

Programes lingüístics
Fonologia
- Consonants
- Vocals

Dialectes seminola
Ortografia
Notes
Referències
Enllaços externs

Programes lingüístics

El College of the Muscogee Nation ofereix un programa certificat de llengua mvskoke.[6][7] Les escoles públiques de Tulsa, la Universitat d'Oklahoma[8] i la Biblioteca Glenpool a Tulsa[9] i les comunitats índies de Holdenville,[10] Okmulgee, i Tulsa Creek de la Nació Muscogee (Creek)[11] ofereixen classes de llengua muskogi creel. En 2013 la comunitat creek Sapulpa va graduar una classe de 14 de la seva classe de llengua muskogi creek.[12]

Fonologia

L'inventari de fonemes del muscogee creek es compon de tretze consonants i tres qualitats vocals, que distingeixen longitud i nasalització.[13] A més el creek també fa ús de la geminació d'oclusives, fricatives i sonorants.[14]

Consonants

Els fonemes consonants del muskogi creek són:[15]

		Labial	Alveolar	Palatal	Velar	Glotal
Oclusiva		p	t	t͡ʃ	k	
Fricativa	**Central**	f	s			h
	Lateral		ɬ			
Sonorants	**Nasals**	m	n			
	Semivocal	w		j		
	Lateral		l			

Vocals

Els fonemes vocàlics del muskogi creek són els següents:[15]

	Frontal	Central	Posterior
Tancada	i iː		
Semitancada			o oː
Oberta		ɑ ɑː	

Hi ha tres vocals curtes /i ɑ o/ i tres vocals llargues /iː ɑː oː/. Hi ha també les vocals nasals /ĩ ɑ̃ õ ĩː ɑ̃ː õː/ (en l'ortografia lingüística aquestes s'escriuen sovint amb un ogonek per sota o la següent "n" superindexada). La majoria de les ocurrències de vocals nasals són el resultat de l'assimilació nasal o el grau nasalitzant, però hi ha formes que mostren el contrast entre les vocals orals i nasals. Per exemple:[16]

pó-ɬki	'el nostre pare'
opó^{n}ɬko	'cuc tallador'

Dialectes seminola

Les formes del muskogi creek usat pels seminola d'Oklahoma i Florida constitueixen dialectes separats dels que parlen els muskogi. Els seminola d'Oklahoma parlen un dialecte conegut com a seminola creek d'Oklahoma. El seminola creek de Florida és una de les llengües parlades entre els seminoles de Florida; és menys comú que el mikasuki.[5]

Ortografia

L'alfabet tradicional muskogi fou adoptat per la tribu a finals del 1800.[17] Té 20 lletres. Encara que es basa en l'alfabet llatí alguns dels sóns són força diferents dels de l'anglès, en particular els representats per **c**, **e**, **i**, **r**, i **v**. Aquí hi ha els sons equivalents (aproximadament) que s'usen habitualment en anglès i en IPA:

Escriptura	So (IPA)	Equivalent anglès
a	aː ~ a	com "a" a father
c	tʃ ~ ts	com "ch" a such o "ts" a cats
e	ɪ	com "i" a hit
ē	iː	com "ee" a seed
f	f	com "f" a father
h	h	com "h" a hatch
i	ɛ ~ ɛj	com "ay" a day
k	k	com "k" a risk
l	l	com "l" a look
m	m	com "m" a moon
n	n	com "n" a moon
o	oː ~ ʊ ~ o	com "o" a bone o "oo" a book
p	p	com "p" a sap
r	ɬ	So que no existeix en anglès. Això és sovint representat com "hl" o "tlh" en els textos no creek. El so es fa bufant l'aire al voltant dels costats de la llengua que es pronuncia en anglès "l"; és idèntica a la *ll* gal·lesa
s	s	com "s" a spot
t	t	com "t" a stop
u	ʊ ~ o	com "oo" a book o "oa" a boat
v	ə ~ a	com "a" a about
w	w	com "w" a wet
y	j	com "y" a yet

També hi ha tres seqüències de vocals, l'ortografia de les quals és marcada per la seva composició fonètica:[18]

Escriptura	So (IPA)	Equivalent anglès
eu	iʊ	similar a l'exclamació "ew!". Una combinació de sons creek representats per **e** i **u**
ue	oɪ	com "oy" a boy
vo	aʊ ~ əʊ	com "ow" a how

Notes

1. Cens dels Estats Units del 2000 (http://www.mla.org/map_data_results&mode=lang_tops&SRVY_YEAR=2000&lang_id=920) d'ells 4.155 parlants a Oklahoma, 749 a Florida, 285 a Nova York, 189 a Califòrnia i 170 a Texas.
2. http://www.census.gov/hhes/socdemo/language/data/acs/SupplementaryTable1_ACSBR10-10.xls
3. «About Creek (http://web.wm.edu/linguistics/creek/about_creek.php)». Creek Language Archive. [Consulta: 26 abril 2009].
4. «Voices of the Everglades: Indian culture (http://www.news-press.com/article/20140322/ENT13/303230044/Voices-of-the-Everglades-Indian-culture?gcheck=1&nclick_check=1)». *The News-Press*, 22-03-2014 [Consulta: 28 març 2014].
5. Brown, Keith, and Sarah Ogilvie (2008). *Concise encyclopedia of languages of the world* (http://books.google.cat/books?id=F2SRqDzB50wC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false), pp. 738–740. Elsevier. Retrieved September 27, 2011.
6. "Academics." (http://www.mvsktc.org/academics.html) *College of the Muscogee Nation.* (retrieved 27 Dec 2010)
7. Pratt, Stacey «Language vital part of cultural identity (http://tahlequahdailypress.com/local/x1915232574/Language-vital-part-of-cultural-identity)». *Tahlequah Daily Press*, 15-04-2013 [Consulta: 17 abril 2013].
8. "Creek," (http://www.ou.edu/anthropology/Programs/Native_Language/creek.html) *University of Oklahoma: The Department of Anthropology.*(retrieved 27 Dec 2010)
9. "Library Presents Mvskoke (Creek) Language Class." (http://www.nativetimes.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2338:library-presents-mvskoke-creek-language-class&catid=43&Itemid=19) *Native American Times.* 8 Sept 2009 (retrieved 27 Dec 2010)
10. "Holdenville Indian Community." (http://www.themuscogeecreeknation.com/index.php?option=com_content&view=article&id=178%3Aholdenville-indian-community&catid=37%3Acommunities&Itemid=12) *Muscogee (Creek) Nation.* (retrieved 27 Dec 2010)
11. "Thunder Road Theater Company to perform plays in the Mvskoke (Creek) Language." (http://www.themuscogeecreeknation.com/index.php?option=com_content&view=article&id=279&Itemid=12) *Muscogee (Creek) Nation.* (retrieved 27 Dec 2010)
12. Brock, John «Creek language class graduates 14 (http://www.sapulpaheraldonline.com/articles/2013/08/17/news/doc520f9abf0671b330695807.txt)». *Sapulpa Herald Online* [[[Sapulpa (Oklahoma)]]], 17-08-2013 [Consulta: 23 agost 2013].
13. Hardy 2005:211-12
14. Martin, 2011, p.50-51
15. Martin, 2011, p.47
16. Martin, 2011, p. 53
17. Innes 2004
18. Hardy 2005, pg. 202

Referències

- Brown, Keith, and Sarah Ogilvie (2008). *Concise encyclopedia of languages of the world* (http://books.google.cat/books?id=F2SRqDzB50wC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false), pp. 738–740. Elsevier. Retrieved September 27, 2011.
- Hardy, Donald E. *Native Languages of the Southeastern United States*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, p. 200–245. ISBN 0803242352. «Creek»
- Johnson, Keith; Martin, Jack «Acoustic Vowel Reduction in Creek: Effects of Distinctive Length and Position in the Word (http://corpus.linguistics.berkeley.edu/~kjohnson/papers/vow_reduct.pdf)» (PDF). *Phonetica*, 58, 1–2, 2001, pàg. 81–102. DOI: 10.1159/000028489 (https://dx.doi.org/10.1159%2F000028489). PMID: 11096370 (http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11096370) [Consulta: 26 abril 2009].
- Innes, Pamela; Linda Alexander; Bertha Tilkens. *Beginning Creek: Mvskoke Emponvkv*. Norman, OK: University of Oklahoma Press, 2004. ISBN 0-8061-3583-2.
- Loughridge, R.M.; David M. Hodge. *Dictionary Muskogee and English*. Okmulgee, OK: Baptist Home Mission Board, 1964.
- Martin, Jack B. *A Grammar of Creek (Muskogee)*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 2011. ISBN 9780803211063.
- Martin, Jack B.; Margaret McKane Maudlin *A Dictionary of Creek/Muskogee*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 2000. ISBN 0-8032-8302-4.

Enllaços externs

- The Creek Language Archive (http://www.wm.edu/linguistics/creek). This site includes a draft of a Creek textbook, which may be downloaded (http://www.wm.edu/linguistics/creek/learning_creek.html) in .pdf format (*Pum Opunvkv, Pun Yvhiketv, Pun Fulletv: Our Language, Our Songs, Our Ways* by Margaret Mauldin, Jack Martin, and Gloria McCarty).
- The official website for the Muskogee (Creek) Nation of Oklahoma (http://www.muscogeenation-nsn.gov/)
- Acoustic vowel reduction in Creek: Effects of distinctive length and position in the word (http://linguistics.berkeley.edu/~kjohnson/papers/vow_reduct.pdf) (pdf)
- Mvskoke Nakcokv Eskerretv Esvhokkolat. Creek Second Reader. (1871) (http://archive.org/details/rosettaproject_mus_vertxt-3)
- Muskogee Genesis Translation (http://archive.org/details/rosettaproject_mus_gen-1)
- OLAC resources in and about the Creek language (http://www.language-archives.org/language/mus)

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Muskogi&oldid=24076980»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 12 jul 2020 a les 20:53.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.